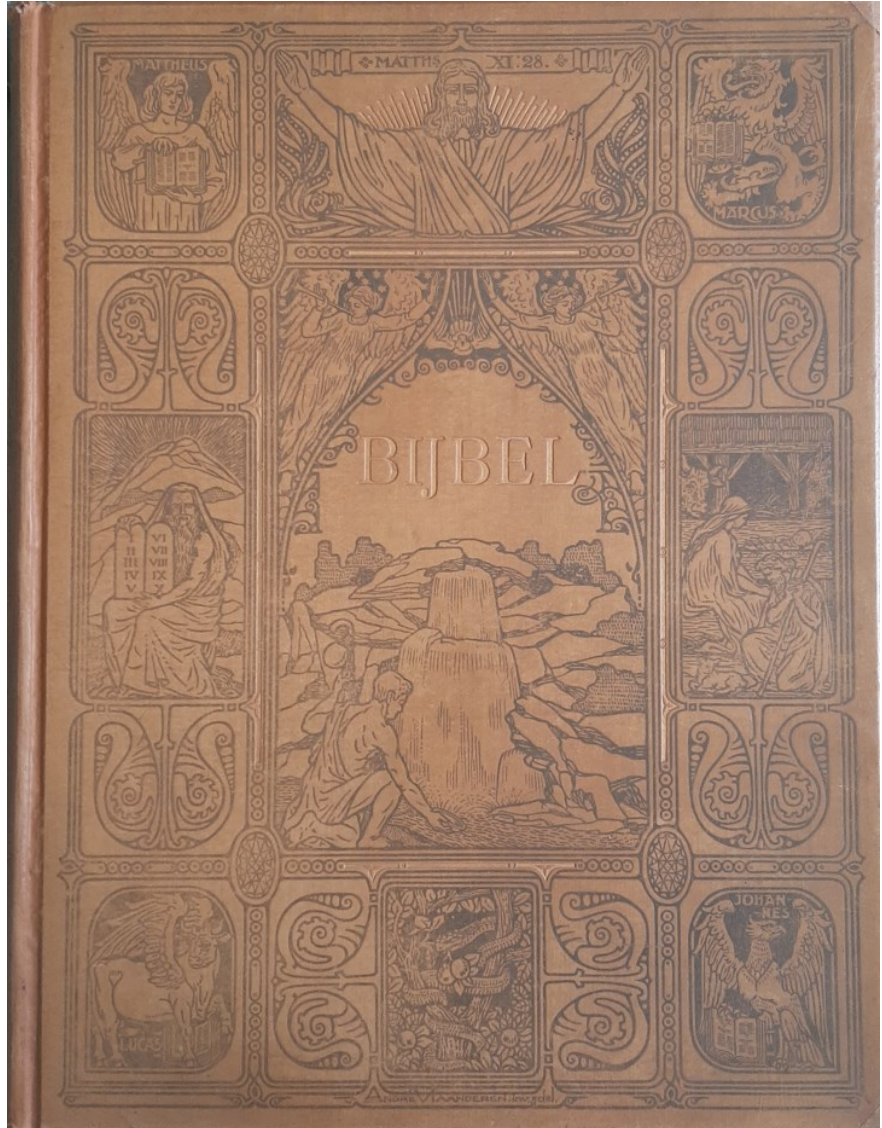

De Geïllustreerde Bijbel 1900

De 'Geïllustreerde Bijbel', in de Statenvertaling, die in 1900 als driedelige uitgave verscheen.

Deze Bijbel telt honderd illustraties, die door verschillende kunstenaars speciaal voor deze Bijbel vervaardigd zijn.

Bijbel dat is de gansche Heilige Schrift bevattende al de kanonieke boeken des Ouden en Nieuwen Testaments d last van de Hoog-mog Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden volgens het besluit van de Synode Nationaal gehouden te Dordrecht in de jaren MDCXVIII en MDCXIX uit de oorspronkelijke talen in onze Nederlandsche getrouwelijk overgezet. met honderd platen in koperdruk naar de voor deze uitgave expresselijk gemaakte teekeningen van de beroemdste heedendaagsche meesters.

uitgave van Van Holkema en Warendorf te Amsterdam 1900.

In 1878 vestigde Tjomme van Holkema, telg uit het geslacht Van Holkema die eerder eigenaar was van Boekhandel Scheltema en Holkema, zich als uitgever op de Amsterdamse Keizersgracht 436. Na zijn overlijden in 1891 nam zijn weduwe C.S. Kremer (1843-1909) het bedrijf over, samen met Simon Warendorf (1861-1918). Mevrouw Van Holkema trok zich in 1901 terug, en haar zoon Arjen Buwalda van Holkema (1873-1953) nam het van haar over als medevenoot. In 1925 werd de uitgeverij een naamloze vennootschap, met Van Holkema en M.E.H. Warendorf (1896-1994), een zoon van Simon, als eerste directeuren. Van Holkema & Warendorf is een Nederlandse voormalige zelfstandige uitgeverij, die tegenwoordig als imprint deel uitmaakt van uitgeverij Unieboek | Het Spectrum.[1] Van Holkema & Warendorf publiceert vooral kinder- en jeugdboeken, thrillers en populaire romans.

Titelpagina van de complete Bijbel, ontworpen door Walter Crane, uitgevoerd in zwart en goud.

Met totaal 100 helio- of fotogravures in drie banden

3 banden in bruin leren banden ontworpen door André Vlaanderen

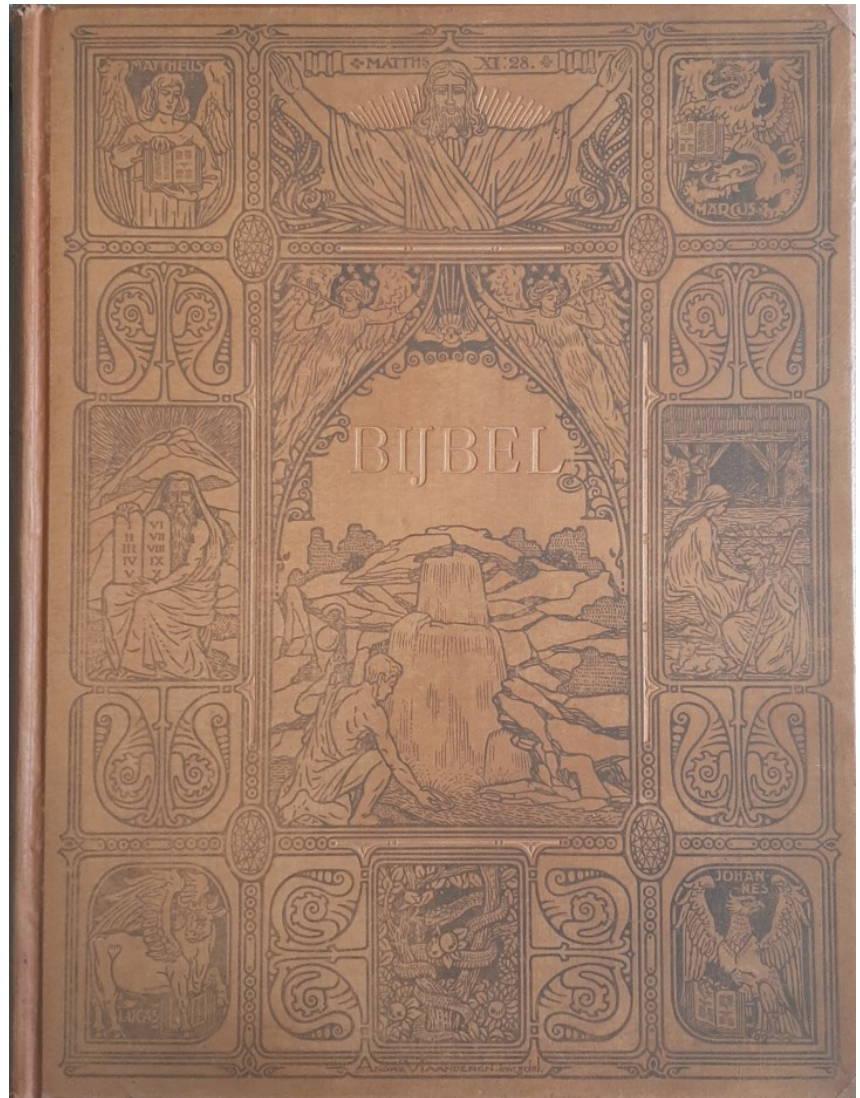
Band 1: afm: 52,2x41x6,0 cm. Het Oude Testament/ Genesis-Koningen.

Band 2: afm: 52,2x41x4,2 cm. Het Oude Testament/ Kronieken Maleachi.

Band 3: afm: 52x41x4,3 cm. Het Nieuwe Testament.

De fraai vormgegeven leren banden, met goud geletterd, tonen kernmomenten uit de Bijbel. Op de vier hoeken de vier evangelisten, herkenbaar aan hun symbolen van mens (Mattheus), leeuw (Marcus), os (Lucas) en adelaar (Johannes) en hun evangelieboeken. Links bevindt zich Mozes met de wet, rechts is de geboorte van Christus te zien. Onderaan kronkelt een slang, waarmee de val van de mens gesymboliseerd wordt, bovenaan staat een zegenende Christus met een verwijzing naar de tekst van Mat. 11:28: 'Kom naar mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven'. In het midden knielt een jonge reiziger om het stromende en levende water op te scheppen.

De enige editie van de Statenbijbel in Art Nouveau stijl.

Inhoud:

Band I

Familie register

Bladzijde met
Bijbel
Titelpagina
Bladzijde met het
Oude Testament
Bijbelboeken
Genesis t/m II
Koningen in
Statenvertaling
met de prenten

Band II

Bijbelboeken I Kronieken t/m Maleachi in Statenvertaling met de prenten

Band III

Titelpagina Nieuwe Testament

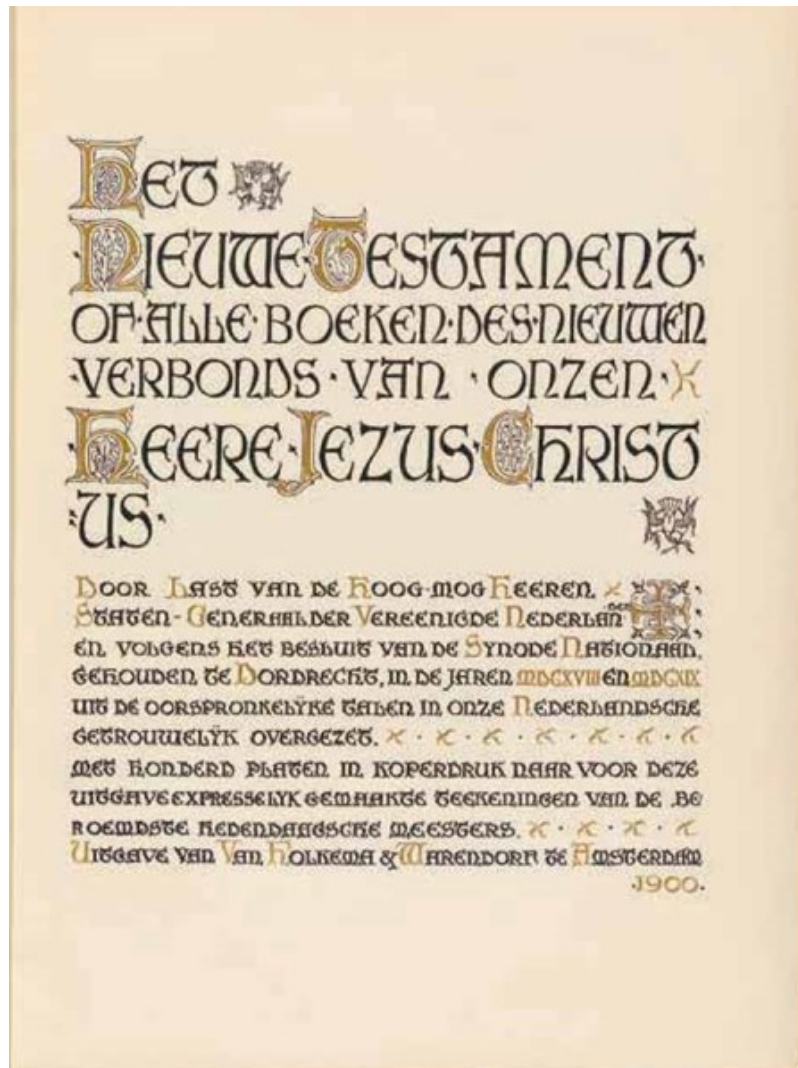
Blad Het Nieuwe Testament

De Bijbelboeken in
Statenvertaling met de
prenten.

Register van de boeken des
Ouden en Nieuwen
Testaments

Lijst der graveurs het Oude
Testament / het Nieuwe
Testament

Onderaan de bladzijde: tekst-
versiering, titels, hoofdletters
enz. geteekend door Walter
Crane

Drie initiatiefnemers, acht geldschieters, één boekontwerper, zevententwintig kunstenaars uit tien verschillende landen, honderd prenten, één tekst. Zo valt in cijfers het megaproject te omschrijven.

De aanschaf van deze Bijbel was een zeer kostbare aangelegenheid. In zijn geheel kostte de editie 260 gulden. Rond 1900 was dat ongeveer het jaarsalaris van een onderwijzer. Om de Bijbel toch aantrekkelijk en betaalbaar te maken, werd hij uitgegeven in 25 afleveringen. De afleveringen werden gedrukt bij de firma Roeloffzen, Hübner & Van Santen in Amsterdam. Iedere eerste pagina van een nieuw Bijbelboek is gedrukt in zwart en goud, net als de titelpagina van de gehele bijbel.

Deze konden in drie stempelmappen worden opgeborgen. De inschrijvers betaalden tien gulden per maand en hadden dan na twee jaar de Bijbel compleet.

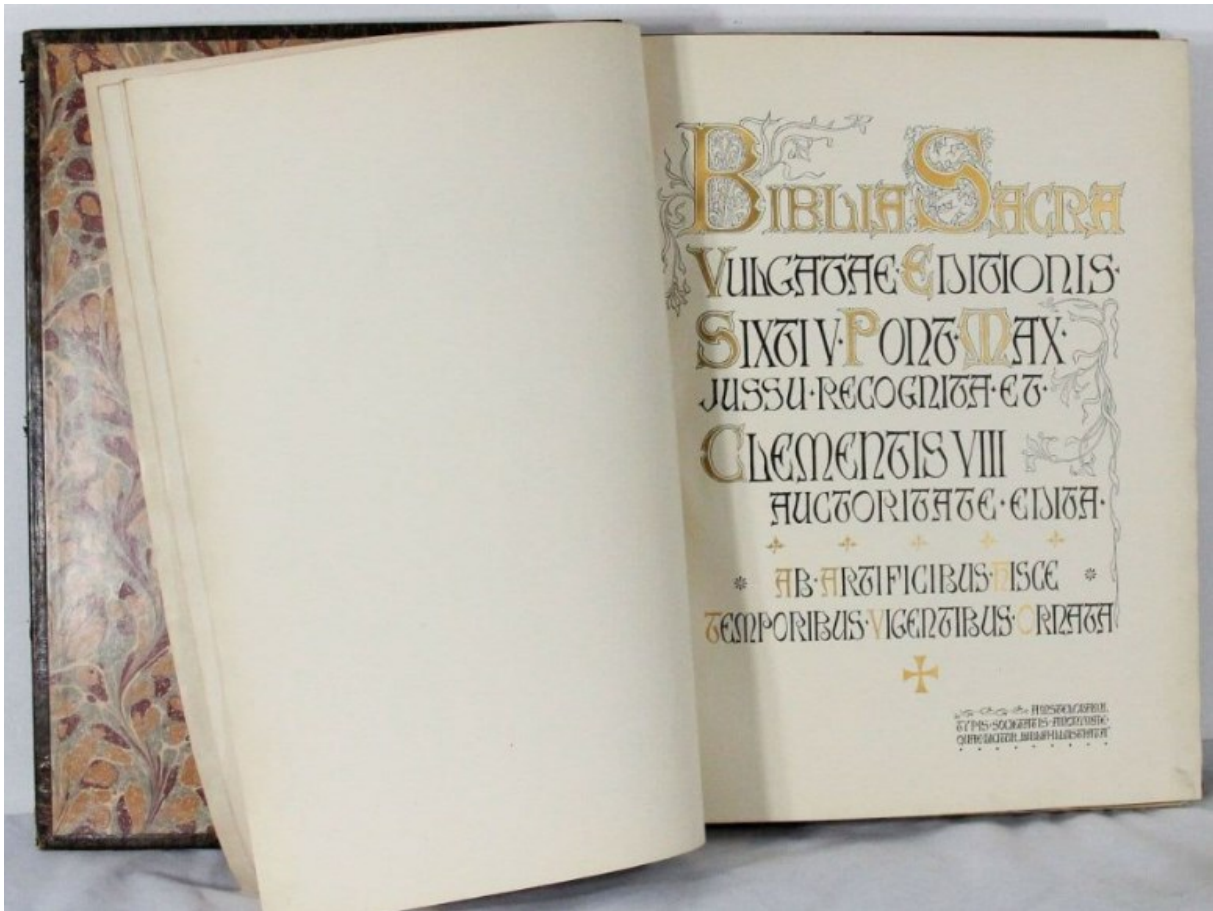
Deze uitgave moest een monument vormen van de internationale kunst aan het eind van de negentiende eeuw. Zo leverden zesentwintig kunstenaars uit elf landen een bijdrage die bestond uit een of enkele tekeningen die als fotogravure werden afgebeeld.

Hieronder de afbeelding van de omslag van de stempelmap waarin men de losse afleveringen kon opbergen

Ook de plannen voor de Geïllustreerde Bijbel passen binnen het streven naar gemeenschapskunst: de uitgave moest zowel tekst en beeld als het werk van verschillende kunstenaars met elkaar verbinden. Tegelijkertijd beoogde het een boek voor de gemeenschap te zijn dat haar weg zou weten te vinden naar vele huisgezinnen, waar het als 'familiestuk' waarde zou krijgen.

Het boek dat op deze manier ontstond was niet alleen in esthetisch opzicht een monument. Met zijn 900 pagina's en een gewicht van 30 kilo was het een 'gewichtige' bijdrage aan de Nederlandse boekproductie.

De Vulgaat uitgave 1900

Deze Bijbel is ook in het Frans uitgegeven 1900

De kunstenaars

De wezenlijkste bijdrage werd geleverd door Walter Crane (1845-1915). Hij ontwierp naast verschillende van de grote platen ook de tekstversieringen, de hoofdletters en de titels. Op elke pagina van de Bijbel is wel een ontwerp van zijn hand te vinden en zijn werk is zodoende in hoge mate bepalend voor het karakter van de Bijbel.

Crane was een aanhanger van de "Arts-and-Crafts"-beweging.

Ook in stilistisch opzicht liet Crane zich inspireren door de kunst uit deze tijdvakken. Dit blijkt bij voorbeeld uit de ornamenten die hij tekende voor de titelprent van de Bijbel, want deze staan dicht bij Italiaanse boekversieringen uit de vijftiende eeuw die ook vaak een plantmotief tegen een zwarte achtergrond laten zien.

In overeenstemming met de stijl van Crane is ook het lettertype gekozen, dat speciaal voor deze uitgave gegoten werd. Met het kiezen van die drukletter heeft Crane zich ook bemoeid.

Ook ornamenteerde hij het vloeipapier dat aan iedere prent voorafgaat.

De arts-and-craftsbeweging is een Engelse maatschappijkritische, socialistische beweging en esthetische stroming in de kunst, handwerken, ambachten en toegepaste kunst die tussen 1870 en 1920 op haar hoogtepunt was. De voornaamste inspirator van deze beweging was de Britse ontwerper William Morris (1834-1896) De arts-and-craftsbeweging ontstond als een tegengeluid tegen de gevolgen en excessen van de industriële revolutie zoals de slechte arbeidersomstandigheden en een goedkope massaproductie.

Belangrijke kenmerken:

Eenvoudig ontwerp

Simpele, lineaire vormen

Geïnspireerd op natuurlijke vormen (planten en dieren) en op middeleeuwse en mythologische motieven

Een herhalend patroon en ook vaak symmetrie

De ideeën van de arts-and-craftsbeweging verspreidden zich snel door Europa (Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, België en Nederland) en tegen het einde van de 19e eeuw transformeerde deze beweging zich in de veel bekendere Jugendstil- of art-nouveau-stroming.

Voor het maken van de kopergravures van de honderd prenten werd de vooraanstaande drukkerij gecontacteerd: Imprimeries Lemerrier in Parijs.

De kunstenaars:

Edwin Austin Abbey	(1852-1911)
Václav Brožík	(1851-1901)
Edward Burne-Jones	(1833-1898)
Pierre Puvis de Chavannes	(1824-1898)
Benjamin Constant	(1845-1902)
José Villegas Cordero	(1844-1921)
Walter Crane	(1845-1915)
Frank Dicksee	(1853-1928)
Jean-Léon Gérôme	(1824-1904)
Jozef Israëls	(1824-1911)
Arthur Kampf	(1864-1950)
Jean Paul Laurens	(1838-1921)
Max Liebermann	(1847-1935)
Domenico Morelli	(1823-1901)
Ilja Repin	(1844-1930)
G. Rochegrosse	(1859-1938)
Briton Rivière	(1840-1920)
S. Schneider	(1870-1927)
Giovanni Segantini	(1858-1899)
John M. Swan	(1846-1910)
Sir Lawrence Alma Tadema	(1836-1912)
James Tissot	(1836-1902)
Fritz von Uhde	(1848-1911)
André Vlaanderen	(1881-1955)
Juliaan de Vriendt	(1842-1935)

De eerste prent in de Bijbel

Licht uit de hemel op de oervloed

De Britse kunstenaar Briton Rivière koos in 1899 voor een wel heel unieke voorstelling van de Geest, waarvan ik geen andere voorbeelden ken. Hij vervaardigde een prent voor 'De Geïllustreerde Bijbel' (Van Holkema & Warendorf, Amsterdam 1900. Rivière illustreerde de eerste verzen van Genesis: 'De aarde was nog woest en doods, maar Gods geest zweefde over het water.' Hij kiest ervoor om Gods adem (ruach) te verbeelden als licht, schijnend vanuit de hemel op de oervloed. Als het ware sorteert Rivière voor op het vervolg, als God licht maakt en licht van duisternis scheidt. In de lichtvorm kan een kruis of duif worden herkend. Door geest, licht en kruis te combineren verwijst hij inventief naar de gehele Drie-eenheid. (*Rianneke van der Houwen-Jelles*)

• O P E N B A R I N G •

ze, en zij zullen als Koningen heerschen in alle eeuwigheid.

6 En hij zeide tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig: en de Heere, de God der heilige Profeten, heeft zijnen Engel gezonden, om zijnen dienstknechten te toonen hetgeen haast moet geschieden.

7 Zie, ik kom haastelijk. Zalig is hij die de woorden der profetie dezes boeks bewaart.

8 En ik Johannes ben degene, die deze dingen gezien en gehoord heb. En toen ik ze gehoord en gezien had, viel ik *neder* om te aanbidden voor de voeten des Engels die mij deze dingen toonde.

9 En hij zeide tot mij: Zie dat gij het niet *doet*; want ik ben uw mededienstknecht, en uwer broederen der Profeten, en dergenen die de woorden dezes boeks bewaren: aanbid God.

10 En hij zeide tot mij: Verzegel de woorden der profetie dezes boeks niet; want de tijd is nabij.

11 Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde; en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.

12 En zie, ik kom haastelijk, en mijn loon is met mij, om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn.

13 Ik ben de Alpha en de Omega, het begin en het einde, de eerste en de laatste.

14 Zalig zijn zij die zijne geboden doen, opdat hunne macht zij aan den boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad.

15 Maar buiten zullen zijn de honden, en de tovenaars, en de hoereerders, en de doodslagers, en de afgodendienaars, en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet.

16 Ik Jezus heb mijnen Engel gezonden, om ulieden deze dingen te getuigen in de gemeenten. Ik ben de wortel en het geslacht Davids, de blinkende Morgenster.

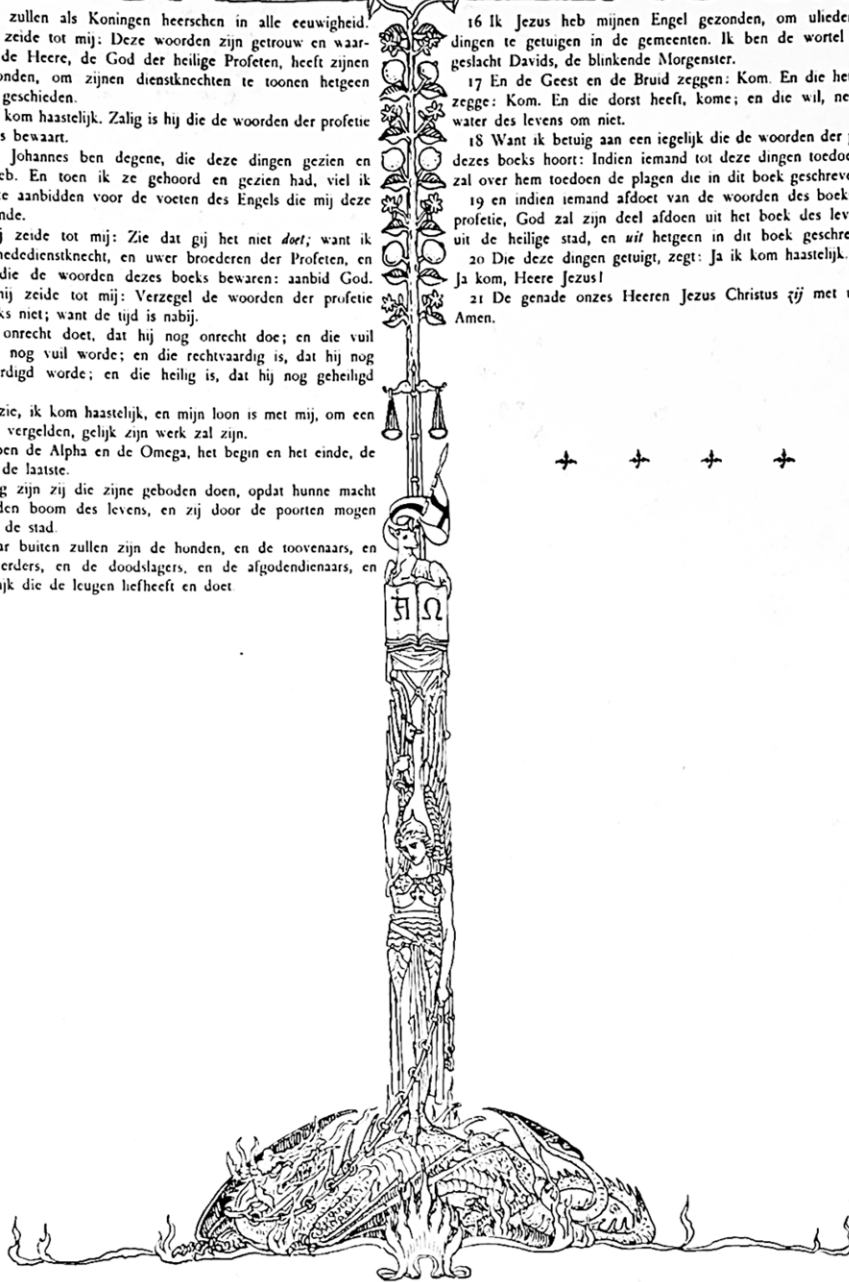
17 En de Geest en de Bruid zeggen: Kom. En die het hoort, zegge: Kom. En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet.

18 Want ik betuig aan een iegelijk die de woorden der profetie dezes boeks hoort: Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen die in dit boek geschreven zijn;

19 en indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens, en uit de heilige stad, en uit hetgeen in dit boek geschreven is.

20 Die deze dingen getuigt, zegt: Ja ik kom haastelijk. Amen. Ja kom, Heere Jezus!

21 De genade onzes Heeren Jezus Christus zij met u allen. Amen.

Bronnen:

Anne van Buul
Rianneke van der Houwen-Jelles
Janneke de Jong
Wikipedia
Statenbijbelmuseum te Leerdam

© Fineke van Driel-Nieuwenhuis, 2024.